

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNE ODVJETNICE
JULIANE KOKOTT
od 15. rujna 2016.¹

Predmet C-503/15

Ramón Margarit Panicello
protiv
Pilar Hernández Martínez

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Secretario Judicial del Juzgado de Violencia sobre la Mujer Único de Terrassa (tajnik suda nadležnog za nasilje nad ženama, Terrassa, Španjolska))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Obraćanje Sudu – Nacionalni sud – Pojam – Tajnik suda – Postupak ovrhe nagrada – Nagrada za rad odvjetnika – Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima – Direktiva 93/13 – Nepoštena poslovna praksa prema potrošačima – Direktiva 2005/29 – Pravo na učinkovit pravni lijek i nepristran sud – Članak 47. Povelje o temeljnim pravima“

I – Uvod

1. U predmetnom prethodnom postupku riječ je u bitnome o spojivosti nacionalnog postupka za pojednostavljenu naplatu nagrada za rad odvjetnika („postupak ovrhe nagrada“) s Direktivom 93/13 o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima².
2. To pitanje koje se postavlja i u mnogim drugim postupcima pred Sudom ima u Španjolskoj veliku važnost jer je tamo prekinut velik broj postupaka ovrhe nagrada u očekivanju odgovora Suda³.
3. Prije nego li se Sud posveti tom pitanju morat će međutim ispitati je li tajnik suda („Secretario Judicial“) kome je povjereno vođenje predmetnog postupka sud u smislu članka 267. UFEU-a.
4. Ako bi Sud to potvrdio, predmetni postupak bi mu dao priliku za daljnje razvijanje njegove sudske prakse o konkretnim zahtjevima za učinkovito osiguravanje prava potrošača koja su zajamčena pravom Unije u nacionalnim hitnim i ovršnim postupcima. Pri tome od Suda nije zatraženo samo stajalište o Direktivi 93/13 već i o Direktivi 2005/29 o nepoštenoj poslovnoj praksi⁴ kao i o članku 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

1 – Izvorni jezik: njemački

2 – Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL 1993., L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.) u verziji izmijenjenoj Direktivom 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011.

3 – Vidjeti podatke tijela koje je uputilo zahtjev u trenutno prekinutom predmetu C-269/16, pri čemu se samo kod istoga u rješavanju nalazi više od 50 postupaka za ovrhu nagrada, koje je to tijelo prekinulo do odluke u ovom postupku.

4 – Direktiva 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća (SL 2005., L 149, str. 22.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 8., str. 101.) u ispravljenoj verziji od 25. rujna 2009. (SL 2009., L 253, str. 18.).

II – Pravni okvir

A – Pravo Unije

1. Direktiva 93/13

5. Članak 4. Direktive 93/13 je formuliran kako slijedi:

„(1) [...] nepoštenost ugovorne odredbe procjenjuje se tako da se u obzir uzimaju [...] sve popratne okolnosti sklapanja ugovora [...].

(2) Procjena o tome jesu li neke odredbe nepoštene ne odnosi se na definiciju glavnog predmeta ugovora ni na primjerenost cijene i naknade [...] i isporučene usluge [...] sve dok su te odredbe jasno i razumljivo sastavljene.”

6. Članak 6. stavak 1. Direktive 93/13 određuje:

„(1) Države članice utvrđuju da u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem prema nacionalnom pravu nepoštena odredbe nisu obvezujuće za potrošača, a da ugovor u tim uvjetima i dalje obvezuje stranke ako je u stanju nastaviti važiti i bez tih nepoštenih odredaba.”

7. Članak 7. stavak 1. i 2. Direktive 93/13 predviđa sljedeće:

„(1) U interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koje prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.

(2) Sredstva iz stavka 1. uključuju odredbe prema kojima osobe ili organizacije koje u skladu s nacionalnim pravom imaju legitiman interes zaštititi potrošače mogu u skladu s dotičnim nacionalnim pravom postupati pred sudovima ili pred nadležnim upravnim tijelima radi donošenja odluke o tome jesu li ugovorne odredbe sastavljene za opću upotrebu nepoštena, kako bi potom mogle primijeniti odgovarajuća i djelotvorna sredstva radi sprečavanja daljnjeg korištenja takvih odredbi.”

8. Prema svojem članku 3. stavku 3. Direktiva 93/13 u prilogu sadržava indikativan i netaksativan popis odredaba koje se mogu smatrati nepoštenima. Točka 1. (q) tog pravitka navodi:

„Odredbe čiji su predmet ili svrha isključenje ili ometanje prava potrošača na poduzimanje sudske tužbe ili provođenja svakog drugog pravnog lijeka, posebno tako da se od potrošača zahtijeva da sporove rješava isključivo arbitražom koja nije obuhvaćena pravnim odredbama, nezakonitim ograničavanjem dokaza koji mu stoje na raspolaganju, ili nametanjem tereta dokazivanja koji bi prema primjenjivom pravu trebala snositi druga ugovorna stranka.”

2. Direktiva 2005/29

9. Članak 3. stavak 2. Direktive 2005/29 određuje:

„(2) Ova Direktiva ne dovodi u pitanje ugovorno pravo, a posebno pravila o valjanosti, sastavljanju i učinku ugovora.”

10. Članak 6. stavak 1. točka (d) Direktive 2005/29 definira „zavaravajuće radnje” na sljedeći način:

„(1) Poslovna praksa smatra se zavaravajućom ako sadrži lažne informacije te je stoga neistinita ili ako na bilo koji način, uključujući sveukupno predstavljanje, zavarava ili je vjerojatno da će zavarati prosječnog potrošača, čak i ako je informacija činjenično točna, i to u odnosu na jedan ili više sljedećih čimbenika, te ako u bilo kojem od spomenutih slučajeva potrošača navodi ili je vjerojatno da će ga navesti da donese odluku o poslu koju inače ne bi donio:

[...]

(d) cijena ili način na koji je cijena izračunana, odnosno postojanje posebne cjenovne prednosti.”

11. Članak 7. stavak 1. definira „zavaravajuća izostavljanja” kako slijedi:

„(1) Poslovna praksa smatra se zavaravajućom ako u danom činjeničnom okviru, uzimajući u obzir sva njegova obilježja i okolnosti i ograničenja sredstava priopćavanja, izostave bitne informacije potrebne prosječnom potrošaču da bi u danim okolnostima donio informiranu odluku o transakciji te na taj način prosječnog potrošača navodi ili je vjerojatno da će ga navesti na donošenje odluke o poslu koju inače ne bi donio.”

12. Sukladno članku 7. stavku 4. točki (c) smatraju se bitnima:

„(4) U slučaju pozivanja na kupnju sljedeće [...] informacije [...], ako već nisu očite iz konteksta:

[...]

c) cijena [...].”

13. Članak 11. Direktive 2005/29 određuje:

„(1) Države članice osiguravaju postojanje prikladnih i učinkovitih sredstava za borbu protiv nepoštene poslovne prakse, s ciljem provedbe usklađenosti s odredbama ove Direktive u interesu potrošača. Takva sredstva uključuju pravne odredbe prema kojima osobe odnosno organizacije za koje se prema nacionalnom pravu smatra da imaju zakoniti interes u borbi protiv nepoštene poslovne prakse, uključujući i konkurente na tržištu, mogu,

(a) iskoristiti pravno sredstvo protiv takve nepoštene poslovne prakse

i/ili

(b) iznijeti takvu nepoštenu poslovnu praksu pred upravno tijelo nadležno bilo za odlučivanje o pritužbama ili za pokretanje primjerenog pravnog postupka.

[...]”

14. Članak 12. Direktive 2005/29 glasi kako slijedi:

„Države članice sudovima odnosno upravnim tijelima dodjeljuju ovlasti koje im omogućuju da u građanskim ili upravnim postupcima predviđenima u članku 11.:

(a) zahtijevaju od trgovca da dostavi dokaz o točnosti činjeničnih tvrdnji u vezi s poslovnim praksom ako se, uzimajući u obzir legitimni interes trgovca i svake druge stranke u postupku, takav zahtjev čini primjerenim na temelju okolnosti predmetnog slučaja,

i

- (b) činjenične tvrdnje smatraju netočnima ako dokaz tražen u skladu s točkom (a) nije dostavljen ili ga sud odnosno upravno tijelo smatra nedostatnim.”

B – Španjolsko pravo

15. S obzirom na to da i ispitivanje svojstva suda Secretario Judicial kao i odlučivanje o postavljenim pitanjima koja se odnose na sukladnost španjolskog prava sa pravom Europske unije, zahtijevaju razmatranje odgovarajućih odredbi španjolskog prava, te se odredbe moraju navesti u nastavku.

1. Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial

16. Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial (Zakon o pravosudnom sustavu, u daljnjem tekstu: LOPJ)⁵ u svesku V., glavi II. (članak 440. do 469.a)), pod naslovom „Profesija Secretarios Judiciales”, uređuje pravni status i zadaće tajnika sudova.

17. Nakon podnošenja zahtjeva koji predstavlja temelj ovom postupku LOPJ je izmijenjen organskim zakonom 7/2015⁶, a „Secretarios Judiciales” su preimenovani u „Letrados de la Administración de Justicia”. U suglasju sa prijelaznim odredbama organskog zakona 7/2015 i očitovanjima stranaka u predmetnom postupku koji polaze od trenutne primjene izmjena koje su donesene tim zakonom, u daljnjem tekstu se koriste odredbe LOPJ-a u njihovoj *verziji izmijenjenoj organskim zakonom 7/2015*. Radi boljeg razumijevanja se doduše nastavlja koristiti naziv „Secretario Judicial” za tijelo koje je uputilo zahtjev⁷.

18. Sukladno članku 440. LOPJ-a su Secretarios Judiciales službenici pravosudne uprave koji su podređeni ministarstvu pravosuđa. Članci 442. i 450. LOPJ-a određuju da se kandidati za službu Secretarios Judiciales biraju i imenuju u okviru natječaja. Članak 443. stavak 2. LOPJ-a zaključno nabraja slučajeve u kojima Secretario Judicial prestaje služba. Ti slučajevi se posebno odnose na kaznene osude ili pak disciplinsku kaznu prestanka službe. Nadalje članak 468.c stavak 2. podstavak drugi u vezi sa člankom 468.a stavkom 1. LOPJ-a propisuje da se Secretarios Judiciales mogu udaljiti iz službe samo u navedenim slučajevima teških povreda njihove dužnosti. U konačnici članak 446. LOPJ-a regulira režim suzdržaja i odbijanja Secretarios Judiciales, koji u najširem smislu odgovara onome koji se odnosi na suce.

19. Nadalje članak 452. stavak 1. prva rečenica LOPJ-a određuje da se Secretarios Judiciales prilikom izvršavanja svoje dužnosti uvijek pridržavaju načela zakonitosti i nepristranosti, da svoju ovlast ovjeravanja vrše autonomno i neovisno te da su općenito vezani napucima. Članak 452. stavak 1. druga rečenica LOPJ-a predviđa da se zadaće Secretarios Judiciales, s iznimkom u članku 451. stavku 3. LOPJ-a navedenih ovlasti ovjeravanja, ne mogu delegirati.

5 — Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial, BOE 157 od 2. srpnja 1985.

6 — Ley Orgánica 7/2015, de 21 de julio, por la que se modifica la Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial, BOE 174 od 22. srpnja 2015., stupio na snagu dana 1. listopada 2015.

7 — Radi potpunosti se ovdje ukazuje da organskim zakonom 7/2015, koliko je to razvidno, u odredbama LOPJ-a koje su mjerodavne u ovom postupku, nisu donesene izmjene koje bi se odrazile na ocjenu svojstva suda u odnosu na Secretario Judicial ili odgovor na postavljena pitanja.

20. U konačnici članak 465. br. 8 LOPJ-a predviđa da osobe koje su nadređene Secretarios Judiciales u vezi s postupcima koji su u tijeku za koje su potonji ovlašteni istima ne mogu davati instrukcije:

„Secretarios de Gobierno imaju sljedeće ovlasti:

8. [...] Također ne smiju davati specijalne upute u vezi s konkretnim pravnim predmetima u kojima Secretario Judicial djeluje kao službenik za isprave ili izvršava svoje ovlasti za upravljanje i vođenje postupka.”

2. Real Decreto 1608/2005

21. Real Decreto 1608/2005 por el que se aprueba el Reglamento Orgánico del Cuerpo de Secretarios Judiciales (Kraljevski dekret 1608/2005 o odobrenju Organske uredbe u odnosu na Secretarios Judiciales, u daljnjem tekstu: Real Decreto 1608/2005)⁸ također uređuje pravni režim Secretarios Judiciales.

22. Članak 16. točka (h) i članak 21. točka 2. Real Decreto 1608/2005 još jednom potvrđuju da nadređeni Secretarios Judiciales istima ne mogu davati instrukcije u vezi s postupcima koji su u tijeku, a za koje su nadležni. Članak 16. točka (h) Real Decreto 1608/2005 glasi kako slijedi:

„Secretarios de Gobierno imaju sljedeće ovlasti u odnosu na svoje konkretno područje djelovanja:

h) [...] Također ne smiju davati specijalne naputke u vezi s konkretnim predmetima u kojima određeni Secretario Judicial djeluje kao službenik za isprave ili izvršava svoje ovlasti za upravljanje i vođenje postupka.”

23. Članak 21. točka 2. Real Decreto 1608/2005 određuje:

„Secretario General de la Administración de Justicia ima sljedeće ovlasti:

2) [...]

[...] Isti također ne smije davati posebne upute u vezi s konkretnim predmetima u kojima određeni Secretario Judicial djeluje kao službenik za isprave ili izvršava svoje ovlasti za upravljanje i vođenje postupka.”

24. Sukladno članku 81. stavku 1. točki (a) Real Decreto 1608/2005 Secretarios Judiciales imaju individualno pravo na zadržavanje svojeg statusa službenika, na stvarno ispunjenje zadaća svojstvenih svojoj profesiji te im samo u zakonski određenim slučajevima i pod zakonom utvrđenim uvjetima može prestati služba.

8 — BOE 17 od 20. siječnja 2006.

3. Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil

25. Postupak ovrhe nagrada na koji se odnosi predmetni postupak reguliran je u Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (Zakon o građanskom postupku, u daljnjem tekstu: LEC)⁹. Izmjenama LEC-a koje su donesene Zakonom 13/2009¹⁰ isključiva nadležnost u tom postupku, za koji su izvorno bili nadležni sudovi, radi smanjenja opterećenja sudaca¹¹ prenesena je na Secretarios Judiciales. Pri tome se nisu izmijenile odredbe o tijeku postupka.

26. Nakon podnošenja zahtjeva na temelju kojeg se vodi ovaj postupak, LEC je izmijenjen Zakonom 42/2015¹². Izmjene koje su time poduzete se međutim prema prijelaznim odredbama Zakona 42/2015 ne primjenjuju na postupke u tijeku. Tako su sljedeće odredbe LEC-a navedene u njihovoj verziji *prije* izmjene Zakona 42/2015, a ta se verzija primjenjuje na ovaj predmet¹³.

27. Članak 34. LEC-a regulira postupak ovrhe troškova opunomoćenika u postupku, a njegov stavak 2. podstavci drugi i treći određuju:

„2. [...]

Ako davatelj punomoći unutar navedenog roka uloži prigovor, Secretario Judicial provjerit će račun i postupovne akte te podnesene isprave i u roku od deset dana donijeti nalog kojim će utvrditi iznos koji se ima platiti opunomoćeniku u postupku, pri čemu će navesti da će uslijediti ovrha ako se plaćanje ne izvrši u roku od pet dana od dana dostave.

Protiv naloga iz prethodnog stavka nema pravnog lijeka, međutim isti ni na koji način ne utječe na presudu koja se može donijeti u kasnijem redovnom postupku.”

28. Članak 35. LEC-a regulira postupke ovrhe nagrada za rad odvjetnika i predviđa sljedeće:

„1. Odvjetnici mogu od stranke koju zastupaju tražiti plaćanje nagrade koja im se treba platiti u pravnom predmetu na način da predoče detaljan račun i formalno izjave da se ta nagrada njima duguje i da još nije plaćena.

2. Po predočenju tog zahtjeva će Secretario Judicial pozvati dužnika da plati navedenu svotu uključujući troškove ili da u roku od deset dana podnese prigovor na račun; to se događa uz napomenu da će uslijediti ovrha ako dužnik ne obavi plaćanje i ne izjavi prigovor.

Ako se u odnosu na nagradu unutar navedenog roka podnese obrazloženi prigovor da se ista ne duguje, postupit će se sukladno stavku 2. podstavcima drugim i trećim prethodnog članka.

Ako se u odnosu na nagradu podnese obrazloženi prigovor da je previsoka, osim ako odvjetnik dokaže postojanje pisanog i od strane podnositelja prigovora odobrenog troškovnika, najprije će biti doneseno utvrđenje prema članku 241. i sljedećim člancima, a zatim i nalog kojim će biti utvrđen dugovani iznos uz napomenu da slijedi ovrha ako plaćanje ne uslijedi u roku od pet dana od dostave.

9 — BOE 7 od 8. siječnja 2000.

10 — Ley 13/2009 de reforma de la legislación procesal para la implantación de la nueva Oficina judicial (Zakon 13/2009 o reformi Postupovnog zakona radi uspostavljanja novog pravosudnog ureda), BOE 266 od 4. studenoga 2009.

11 — Vidjeti preambulu zakona 13/2009 o reformi Postupovnog zakona radi uspostavljanja novog pravosudnog ureda.

12 — Ley 42/2015, de 5 de octubre, de reforma de la Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil, BOE 239 od 6. listopada 2015.

13 — Napominje se da proizlazi da tim zakonom nisu učinjene nikakve izmjene odredbi LEC-a koje se primjenjuju na ovaj postupak, a koje bi imale učinka na ocjenu svojstva suda predmetnog Secretario Judicial te odgovor na pitanja upućena Sudu. Na neke izmjene koje ipak valja spomenuti upućuje se u bilješkama 16., 17., 20. i 42. To je korisno u pogledu drugih dvaju prethodnih postupaka koji se vode pred Sudom te koji su trenutno prekinuti (predmeti C-609/15 i C-269/16), a koji se također tiču postupaka za ovrhu nagrada i koji, koliko je vidljivo već sad, spadaju pod režim LEC-a u njegovoj Zakonom 42/2015 izmijenjenoj verziji.

Protiv tog naloga nema pravnog lijeka, međutim isti ni na koji način ne utječe na presudu koja se može donijeti u kasnijem redovnom postupku.

3. Ako osoba koja je dužna platiti nagradu u utvrđenom roku ne podnese prigovor, uslijedit će ovrha iznosa navedenog u računu uz dodatak troškova.”

29. Članak 206. LEC-a naslovljen je „Vrste odluka” i njegov stavak 2. određuje:

„2. Odluke Secretarios Judiciales nazivaju se mjere i nalozi.”

30. Članak 207. LEC-a, naslova „Konačne odluke. Odluke koje se ne mogu pobijati. Formalna pravomoćnost” glasi kako slijedi:

„1. Konačne odluke su odluke kojima se završava postupak u prvom stupnju i odluke kojima se odlučuje o pravnim lijekovima koji su protiv njih podneseni.

2. Odluke koje se ne mogu pobijati su odluke protiv kojih ne postoji pravni lijek jer to nije predviđeno u zakonu ili, iako je takva mogućnost predviđena, jer je istekao zakonski rok a da ga nijedna od stranaka nije podnijela.

3. Odluke koje se ne mogu pobijati postaju pravomoćne, a sud koji ih je donio je u svakom slučaju vezan njihovim sadržajem.

4. Ako su istekli rokovi predviđeni za podnošenje pravnog lijeka protiv neke odluke a da ista nije pobijana, ona se više ne može pobijati i postaje pravomoćna, a sud koji je tu odluku donio je u svakom slučaju vezan njezinim sadržajem.”

31. Članak 222. LEC-a nosi naslov „Materijalna pravomoćnost”, a njegov stavak 1. predviđa:

„1. Pravomoćnost presuda koje se ne mogu pobijati, bile to presude kojima je usvojen ili odbijen tužbeni zahtjev, po sili zakona isključuje kasniji postupak čiji predmet se poklapa sa onim iz postupka u kojem je nastupila pravomoćnost.”

32. Članak 246. stavak 1. LEC-a, na koji upućuje članak 35. stavak 2. podstavak treći LEC-a predviđa:

„1. Ako se pobija utvrđenje jer se nagrada za rad odvjetnika smatra previsokom, dotični će odvjetnik u roku od pet dana biti saslušan i ako se ne suglasi s traženim smanjenjem nagrade, ovjerena preslika spisa ili njegova potrebnog dijela dostavit će se odvjetničkoj komori radi izrade vještačenja.”

33. Članak 517. LEC-a naslovljen „Ovršna radnja. Ovršni naslov” u stavku 1. i stavku 2. točki 9. propisuje:

„1. Ovršna radnja mora se zasnivati na naslovu na temelju kojeg je moguće provesti ovrhu.

2. Ovrha se može provesti samo na temelju sljedećih naslova:

9. Druge procesne odluke i isprave koje su ovršne prema ovom ili kojem drugom zakonu.”

34. Članak 552. LEC-a naslovljen „Odbijanje određivanja ovrhe. Pravni lijek” u stavku 1 propisuje:

„1. Ako sud utvrdi da ne postoje zakonom propisane pretpostavke i potrebni elementi za određivanje ovrhe, isti će rješenjem odbiti odrediti ovrhu.

Ako sud utvrdi da bi neka odredba koja je sadržana u nekom od ovršnih naslova navedenih u članku 557. stavku 1. mogla biti klasificirana kao nepoštena, isti će saslušati stranke u roku od petnaest dana. Nakon njihova saslušanja će u roku od pet radnih dana u skladu s člankom 561. stavkom 1. točkom 3. donijeti odgovarajuće naloge.”

35. Članak 556. LEC-a naslovljen „Prigovor protiv ovrhe procesnih odluka ili arbitražnih pravorijeka ili nagodbi sklopljenih u okviru postupka medijacije” u stavcima 1. i 2. određuje:

„1. Ako je ovršni naslov osuđujuća procesna odluka ili arbitražni pravorijek ili nagodba sklopljena u okviru postupka medijacije, ovršenik može u roku od deset dana nakon dostave rješenja kojim se ista proglašava ovršnom, istaknuti prigovor na način da pisanim putem istakne i dokumentima dokaže plaćanje ili ispunjenje obveze iz presude, arbitražnog pravorijeka ili nagodbe.

Isti također može prigovoriti da je ovršna radnja u zastari ili da su sklopljeni sporazumi ili nagodbe radi otklanjanja ovrhe, ako su takvi sporazumi i nagodbe sklopljeni u obliku javne isprave.

2. Prigovor uložen u slučajevima iz prethodnog stavka ne odgađa ovrhu.”

36. Članak 557. LEC-a naslovljen „Prigovor protiv ovrhe na temelju naslova koji nisu sudska odluka ili arbitražni pravorijek”, u stavku 1. točki 7. i u stavku 2. predviđa sljedeće:

„1. Ako se ovrha provodi na temelju naslova u smislu članka 517. stavka 2. točaka 4., 5., 6. i 7. te na temelju drugih ovršnih isprava u smislu članka 517. stavka 2. točke 9., ovršenik može protiv ovrhe u predviđenom roku i na predviđeni način iz prethodnog stavka istaknuti prigovor samo ako se on temelji na jednom od sljedećih razloga:

[...]

7. Naslov sadržava nepoštene odredbe.

2. Ako se podnese prigovor predviđen u prethodnom stavku, Secretario Judicial će prekinuti postupak ovrhe mjerom upravljanja postupkom.”

III – Činjenično stanje i zahtjev za prethodnu odluku

37. Prilikom odlučivanja o pravu na čuvanje i odgoj djeteta sud nadležan za nasilje nad ženama iz Terrasse (Juzgado de Violencia sobre la Mujer Único de Terrassa) je na zahtjev P. Hernández Martínez proveo postupak br. 206/2013. Za zastupanje u postupku P. Hernández Martínez opunomoćila je odvjetnika R. Margarita Panicella. Dana 27. srpnja 2015. je R. Margarit Panicello pri Secretario Judicial des Juzgado de Violencia sobre la Mujer Único de Terrassa (tajnik suda nadležnog za nasilje nad ženama, Terrassa) sukladno članku 35. LEC-a predao zahtjev za provedbu postupka ovrhe nagrade za rad odvjetnika radi naplate svoje nagrade.

38. Secretario Judicial, kojemu je povjerena provedba postupka ovrhe nagrade za rad odvjetnika ima dvojbe u pogledu spojivosti tog postupka s pravom Unije jer mu mjerodavni nacionalni pravni propisi ne daju mogućnost provjere po službenoj dužnosti sadržava li sklopljeni ugovor nepoštene odredbe odnosno je li odvjetnik primijenio nepoštenu poslovnu praksu. Ti propisi – s iznimkom isprava ili nalaza vještaka – ne dopuštaju ni izvođenje dokaza.

39. U tim je okolnostima Secretario Judicial odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu Europske unije sljedeća prethodna pitanja:

„1. Jesu li članci 34., 35. i 207. stavci 2. do 4. [LEC-a], koji uređuju postupak za naplatu nagrada protivni članku 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima jer isključuju mogućnost sudskog nadzora? U slučaju potvrdnog odgovora:

Je li Secretario Judicial u sklopu postupka iz članka 34. i 35. [LEC-a] ‚sud‘ u smislu članka 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije?

2. Jesu li članci 34. i 35. [LEC-a] protivni članku 6. stavku 1. i članku 7. stavku 2. Direktive 93/13 kao i članku 6. stavku 1. točki (d) i člancima 11. i 12. Direktive 2005/29 na način da isključuju da se po službenoj dužnosti ispituju eventualne nepoštene odredbe ili nepoštene poslovne prakse u ugovorima između odvjetnika i fizičkih osoba koje nastupaju izvan okvira svojeg obrta, poduzeća i profesije?

3. Jesu li članci 34. i 35. [LEC-a] protivni članku 6. stavku 1. i članku 7. stavku 2. Direktive 93/13/EEZ kao i točki 1. podtočki (q) Priloga toj direktivi jer u postupku za naplatu pristojbi onemogućuje izvođenje dokaza za potrebe rješenja spora?”

IV – Ocjena

40. Potrebno je ispitati je li Secretario Judicial u funkciji koju obnaša u postupku ovrhe nagrada sud u smislu članka 267. UFEU-a. U slučaju potvrdnog odgovora, Sud mora odlučiti mora li Secretario Judicial u postupcima ovrhe nagrada po službenoj dužnosti ispitivati moguće postojanje nepoštenih odredbi ili nepoštene poslovne prakse. Stoga je oblik postupka ovrhe nagrada odlučujući za sva u predmetnom prethodnom postupku postavljena pitanja. Prema tome, najprije valja ukratko opisati sporni postupak.

A – Postupak ovrhe nagrada pred Secretario Judicial

41. Postupak ovrhe nagrada reguliran u člancima 34. i 35. LEC-a omogućuje odvjetniku dobivanje ovršnog naslova za potraživanja nagrade za svoj rad a da ta potraživanja pritom ne budu predmetom kontradiktornog postupka ako sam dužnik podnošenjem prigovora ne pokrene isti. Predmetni postupak stoga slični postupku za izdavanje platnog naloga u predmetima Banco Español de Crédito i Finanmadrid. Njime je naime također predviđen prijenos postupovne inicijative na dužnika – takozvani „*inversion du contentieux*” – pri čemu adresat mora pokrenuti kontradiktorni postupak kako bi spriječio da platni nalog postane ovršan¹⁴.

42. Postupak ovrhe nagrada koji je razvijen specijalno za naplatu nagrada za rad odvjetnika koje nastanu u okviru određenog sudskog postupka nije jedina mogućnost odvjetnika da naplati svoju nagradu. Tako se ista može također zatražiti u redovnom sudskom postupku ili postupku za izdavanje platnog naloga.

43. Postupak ovrhe nagrada mora biti vođen pred Secretario Judicial suda pred kojim se vodio postupak u kojem je odvjetnik zastupao svoju stranku i može imati svrhu naplate jedino onih nagrada koje su nastale u okviru tog postupka.

¹⁴ — Vidjeti opis u mišljenju nezavisnog odvjetnika M. Szpunara u predmetu Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2015:746, t. 27. i 46.): za razliku od postupka ovrhe nagrada u postupku za izdavanje platnog naloga prigovorom se pokreće redoviti postupak. Vidjeti općenito o pojednostavljenim postupcima za naplatu novčanih potraživanja, mišljenje nezavisne odvjetnice V. Trstenjak u predmetu Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:74, t. 23. do 25. i 50. i 51.).

1. Tijek postupka ovrhe nagrada pred Secretario Judicial

44. Ako neki odvjetnik podnese Secretario Judicial zahtjev za naplatu nagrade, potonji će ispitati odgovaraju li potraživanja odvjetničkim uslugama koje su pružene u sudskom postupku te će isključiti potraživanja koja se ne nadoknađuju¹⁵. Nakon toga pozvat će dužnika na plaćanje. Ako isti ne podnese prigovor, odredit će se ovrha.

45. Ako dužnik međutim osporava tražbinu, Secretario Judicial ispituje račun, postupovne akte i podnesene isprave te zatim izdaje nalog kojim utvrđuje iznos koji se odvjetniku treba platiti¹⁶.

46. Ako se potraživanje i dalje osporava kao previsoko i ako nema troškovnika priznatog od strane podnositelja prigovora, Secretario Judicial će odrediti visinu potraživanja u okviru postupka utvrđenja troška koji je reguliran u člancima 241. i dalje LEC-a; sukladno članku 246. LEC-a time je predviđena mogućnost saslušanja vjerovnika i uključivanja odvjetničke komore u to pitanje¹⁷.

47. Članci 34. i 35. LEC-a sukladno svojem tekstu samo u slučaju prigovora izričito predviđaju da Secretario Judicial radi utvrđenja potraživanja nagrade izdaje nalog („decreto”). Međutim, Secretario Judicial također donosi odluku kada ispituje račun odvjetnika, kada eventualno isključi potraživanja koja se ne nadoknađuju i kada dužnika, prema članku 35. stavku 2. podstavku prvom LEC-a, pozove na plaćanje računa te kada to potraživanje radi nepostojanja prigovora prema članku 35. stavku 3. LEC-a postane ovršno. Stoga pojam „odluka Secretario Judicial” u daljnjem tekstu označava kako nalog izričito predviđen u člancima 34. i 35. LEC-a koji Secretario Judicial donosi u slučaju prigovora tako i odluku koju on donosi na način da dužnika pozove na plaćanje računa koji je ispitao, a potraživanje kojega je uslijed nedostatka prigovora postalo ovršno. Može se predmnijevati da se ta odluka također donosi u obliku naloga („decreto”).

2. Djelovanje odluke Secretario Judicial

48. Prema člancima 34. i 35. LEC-a protiv odluke koju Secretario Judicial donosi u postupku ovrhe nagrade nema pravnog lijeka, međutim ista sadržajno ne prejudicira neki budući postupak. Tako se potraživanje nagrade koje je utvrdio Secretario Judicial može u kasnijem redovnom postupku izmijeniti. Odluka Secretario Judicial ima dakle samo formalnu, ali ne i materijalnu pravomoćnost.

49. Formalna pravomoćnost naime prema članku 207. LEC-a znači samo da protiv odluke ne postoji više pravni lijek jer ga zakon ne predviđa ili jer je istekao rok za podnošenje pravnog lijeka. Materijalna pravomoćnost međutim prema članku 222. stavku 1. LEC-a znači da je sadržaj donesene odluke obvezujući i za kasnije postupke.

50. Nepostojanje materijalne pravomoćnosti odluke koju donese Secretario Judicial u postupku ovrhe nagrade međutim ne sprječava ni na koji način ovršnost te odluke. Tako je dužnik prema članku 34. i 35. LEC-a obvezan platiti iznos koji je utvrdio Secretario Judicial jer će inače uslijediti ovrha.

15 — Sukladno presudi španjolskog Ustavnog suda od 25. ožujka 1993. u predmetu 110/1993, BOE 100 od 27. travnja 1993.

16 — U verziji LEC-a izmijenjenoj zakonom 42/2015 je osim toga predviđeno da Secretario Judicial prije izdavanja tog naloga o prigovoru obavijesti i sasluša vjerovnika: vidjeti članak 35. stavak 2. podstavak drugi u vezi s člankom 34. stavkom 2. podstavkom drugim LEC-a u verziji izmijenjenoj zakonom 42/2015.

17 — Verzija LEC-a izmijenjena zakonom 42/2015 osim toga određuje da Secretario Judicial već prije pokretanja postupka za utvrđenje troška predviđenog u članku 241. i dalje odvjetniku da mogućnost za očitovanje i prihvaćanje smanjenja njegove nagrade: vidjeti članak 35. stavak 2. podstavak treći LEC-a u verziji izmijenjenoj zakonom 42/2015.

3. Ovrha odluke Secretario Judicial

51. U vezi sa samom ovrhom španjolsko pravo prema prirodi ovršnog naslova poznaje dva različita ovršna postupka. Ako je riječ o „procesnim” odlukama ili arbitražnim pravorijecima¹⁸ kao i nagodbama sklopljenima u okviru postupka medijacije, protivnik ovrhe može se prema članku 556. stavcima 1. i 2. LEC-a u okviru prigovora koji nema suspenzivno djelovanje pozvati samo na ispunjenje obveze, zastaru ovršne radnje ili nagodbu stranaka. Ako pak naslov nije ni sudska odluka ni arbitražni pravorijek¹⁹, članak 557. LEC-a predviđa znatno obuhvatnije mogućnosti suspenzivnog prigovora, koji posebno omogućavaju isticanje nepoštenih odredbi. Osim toga prema članku 552. stavku 1. LEC-a sudac koji provodi ovrhu ispituje po službenoj dužnosti postoje li nepoštene odredbe²⁰.

52. Pitanje kojoj od tih dviju kategorija pripada odluka Secretario Judicial u postupku ovrhe nagrada nije konačno razjašnjeno. Tako španjolska vlada zastupa stajalište da taj nalog pripada naslovima koji sukladno članku 557. LEC-a nisu ni sudska odluka ni arbitražni pravorijek. Iz toga slijedi da u okviru ovrhe te odluke sudac u ovršnom postupku po službenoj dužnosti mora ispitati postojanje nepoštenih odredbi. Ta predmnijeva je glavna osnova argumentacije španjolske vlade kako u odnosu na svojstvo suda Secretario Judicial tako i u odnosu na odgovor na prethodna pitanja.

53. Međutim, argumentacija španjolske vlade teško se može razumjeti. Jer kad se točno prati lanac upućivanja odredbi LEC-a o ovrsi (članak 517., 556. i 557. LEC-a), zaključuje se da se odluke Secretario Judicial imaju ovršiti kao sudske odluke.

54. Španjolska vlada temelji svoju pretpostavku na tome da članak 557. LEC-a radi definicije naslova koji nije ni sudska odluka ni arbitražni pravorijek upućuje na članak 517. stavak 2. LEC-a, koji sa svoje strane definira sve ovršne naslove te u točki 9. navodi „druge ‚procesne’ odluke i isprave koje su ovršne prema ovom [...] zakonu”²¹, u koje spadaju odluke donesene prema člancima 34. i 35. LEC-a.

55. Članak 557. stavak 1. LEC-a međutim upućuje samo na u članku 517. stavku 2. točki 9. LEC-a navedene druge „ovršne isprave”²², ali ne i na tamo spomenute druge „‚procesne’ odluke” („resoluciones procesales”). Te naime spadaju pod članak 556. LEC-a koji se, sukladno svojem tekstu, odnosi upravo na ovrhe „‚procesnih’ odluka”.

56. Osim toga, nalozi („decretos”) koje donese Secretario Judicial sukladno članku 34. i 35. LEC-a u postupku ovrhe nagrade ne spadaju u „ovršne isprave” navedene u članku 517. stavku 2. točki 9., nego spadaju u tamo navedene „‚procesne’ odluke” („resoluciones procesales”). Naime, sukladno članku 206. stavku 2. LEC-a nalozi („decretos”) koje donosi Secretario Judicial pripadaju odlukama („resoluciones”) koje ima donijeti to tijelo. Tako su nalozi („decretos”) koje Secretario Judicial donosi u postupcima ovrhe nagrada bez dvojbe „‚procesne’ odluke” („resoluciones procesales”) u smislu članka 556. LEC-a te se s time u svrhu ovrhe moraju izjednačiti sa sudskim odlukama.

57. Španjolska vlada tom na izričitom tekstu odredbi LEC-a temeljenom tumačenju na usmenoj raspravi unatoč izričitom zahtjevu nije mogla suprotstaviti nikakve čvrste argumente: tako se ograničila, pri čemu se nije preciznije izjasnila o tekstu dotičnih odredbi, na uopćeno upućivanje na „sustavno tumačenje” tih odredbi.

18 — „Resoluciones procesales o arbitrales”.

19 — „Títulos no judiciales ni arbitrales”.

20 — Dok verzija LEC-a koja se primjenjuje u ovom predmetu govori samo o „utvrđenju nepoštenih odredbi” („Cuando el tribunal apreciar que alguna de las cláusulas incluidas en un título ejecutivo [...] pueda ser calificada como abusiva”), članak 552. stavak 1. podstavak drugi LEC-a u svojoj zakonom 42/2015 izmijenjenoj verziji izričito normira obvezu ispitivanja po službenoj dužnosti („El tribunal examinará de oficio si alguna de las cláusulas incluidas en un título ejecutivo [...] puede ser calificada como abusiva”).

21 — „Las demás resoluciones procesales y documentos que, por disposición de esta [...] ley, lleven aparejada ejecución”.

22 — „Otros documentos con fuerza ejecutiva a que se refiere el número 9. del apartado 2 del artículo 517”.

58. Suprotno tom stajalištu međutim sustavno tumačenje LEC-a potvrđuje da odluke koje u postupku ovrhe nagrada donese Secretario Judicial za svrhu njihove ovrhe poput sudskih odluka podliježu sustavu normiranom u članku 556. LEC-a. Naime, zakonom 13/2009, s kojim je postupak za ovrhu nagrada prenesen u nadležnost Secretarios Judiciales²³, izmijenjen je i naslov članka 556. LEC-a iz „Prigovor protiv ovrhe *sudskih* odluka ili arbitražnih pravorijeka [...]” („Oposición a la ejecución de resoluciones *judiciales* o arbitrales [...]”) u „Prigovor protiv ovrhe *procesnih* odluka ili arbitražnih pravorijeka” („Oposición a la ejecución de resoluciones *procesales* o arbitrales”); to se dogodilo, kako je to izričito objašnjeno u preambuli zakona 13/2009, kako bi se obuhvatilo novoutvrđenu nadležnost Secretario Judicial koja je uvedena tim zakonom. Stoga se pojam „procesne odluke” („resoluciones procesales”), kako je to navedeno u preambuli zakona 13/2009, sada odnosi kako na sudske tako i na odluke Secretarios Judiciales²⁴.

59. Ti navodi suprotni stajalištu španjolske vlade potvrđuju volju španjolskog zakonodavca da se postupak ovrhe nagrada koji je ranije bio isključivo u domeni sudaca ne samo prenese u nadležnost Secretarios Judiciales već i da se pobrine za to da se za odluke koje u okviru tog postupka donose Secretarios Judiciales ovrha provodi kao i za sudske odluke prema članku 556. LEC-a.

60. Tako u predmetnom prethodnom postupku treba poći od toga da su odluke koje Secretario Judicial donosi u postupku ovrhe nagrada u pogledu njihove ovrhe izjednačene sa sudskim odlukama. To znači da u okviru ovrhe nije predviđena obveza ispitivanja po službenoj dužnosti nepoštenih odredbi niti je predviđena mogućnost isticanja suspenzivnog prigovora koji se temelji na postojanju takvih odredbi.

B – Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

61. Prije nego što se posvetim pitanju je li opisani postupak ovrhe nagrada spojiv s pravom Unije najprije ću razmotriti pitanje ovlaštenja Secretario Judicial za podnošenje zahtjeva za prethodnu odluku kao i druga pitanja dopuštenosti.

1. Ovlaštenje Secretario Judicial za podnošenje zahtjeva za prethodnu odluku

62. U svojem zahtjevu za prethodnu odluku Secretario Judicial iskazuje sumnje u pogledu njegova svojstva suda u smislu članka 267. UFEU-a jer on u Španjolskoj, formalno gledano, nije dio sudbene vlasti nego je službenik Ministarstva pravosuđa. U konačnici se on ipak potvrdno očituje u odnosu na svoje ovlaštenje za podnošenje zahtjeva za prethodnu odluku. Dok tu ocjenu dijeli Komisija, španjolska vlada joj se žestoko protivi.

63. Pitanje je li dotično tijelo sud u smislu članka 267. UFEU-a treba razmotriti isključivo u skladu s pravom Unije. Stoga klasifikacija tijela u nacionalnom pravu nije presudna. To vrijedi i za ocjenu tijela od strane nacionalne sudske prakse, dakle u predmetnom slučaju prakse španjolskog Ustavnog suda koju je u ovom postupku naveo Secretario Judicial i o kojoj se raspravljalo na raspravi, prema kojoj odluka koju je Secretario Judicial *donio u nekom drugom postupku koji nije predmetni postupak* nije kvalificirana kao sudski akt *u smislu španjolskog ustavnog procesnog prava*.

64. Za ocjenu predstavlja li neko tijelo sud u skladu s pravom Unije mjerodavan je međutim cijeli niz aspekata, kao npr. je li tijelo osnovano zakonom, ima li stalni karakter, je li njegova jurisdikcija obvezatna, je li riječ o kontradiktornom postupku, primjenjuje li tijelo pravne norme te je li neovisno²⁵.

23 — Vidjeti točku 25. i bilješku 10. ovog mišljenja.

24 — „[C]on el objeto de unificar la terminología y adaptarla a las nuevas competencias del Secretario judicial, se utiliza la expresión ‚resoluciones procesales’, para englobar tanto las resoluciones judiciales [...] como las del Secretario judicial [...]”.

25 — Vidjeti npr. presudu od 24. svibnja 2016., MT Højgaard i Züblin (C-396/14, EU:C:2016:347, t. 23. i tamo navedenu sudsku praksu).

65. Uz to, nacionalna tijela smiju se obratiti Sudu samo kad se pred njima vodi postupak i kada moraju odlučivati u okviru nekog postupka u kojem će biti donesena odluka koja ima svojstva sudske odluke²⁶.

66. Ovlaštenje tijela za podnošenje zahtjeva za prethodnu odluku se dakle procjenjuje kako na temelju strukturnih tako i na temelju funkcionalnih kriterija. Pri tome neko nacionalno tijelo može, ako obavlja sudske funkcije, biti kvalificirano kao „sud” u smislu članka 267. UFEU-a, dok to kod obavljanja drugih zadaća, posebice administrativne prirode, nije moguće²⁷.

67. Slijedom toga je za utvrđenje može li se nacionalno tijelo, kojemu su prema zakonu povjerene različite zadaće, kvalificirati kao „sud” u smislu članka 267. UFEU-a, također potrebno ispitati specifičnu prirodu zadaća koje ono obavlja u konkretnom normativnom kontekstu u kojem se smatra pozvanim obratiti se Sudu²⁸.

68. U predmetnom slučaju se stoga ima ispitati treba li Secretario Judicial u njegovoj posebnoj funkciji u postupku ovrhe nagrada sukladno članku 35. LEC-a kvalificirati sudom u smislu članka 267. UFEU-a.

69. Nedvojbeno je najprije zakonska osnova djelatnosti Secretario Judicial kao i njegovo svojstvo stalnosti²⁹. Nadalje, u okviru postupka ovrhe nagrada koji je reguliran u člancima 34. i 35. LEC-a, nema sumnje u primjenu pravnih normi od strane Secretario Judicial.

70. Međutim, u predmetnom slučaju sporna je neovisnost tog tijela kao i pitanje je li predmetni postupak ovrhe nagrada obavezan i kontradiktoran postupak u čijem se okviru odlučuje o pravnom sporu te je li isti usmjeren na donošenje odluke koja ima svojstva sudske odluke.

a) Neovisnost Secretarios Judiciales

71. Pojam sudačke neovisnosti prema ustaljenoj sudskoj praksi obuhvaća dva aspekta: eksterni i interni.

72. Što se najprije tiče internog aspekta neovisnosti, isti je povezan s pojmom nepristranosti i odnosi se na to da se s obzirom na stranke pravnog spora i njihove interese u vezi s predmetom spora jamči jednako odstojanje³⁰.

73. Interna neovisnost Secretario Judicial je u okviru postupka ovrhe nagrada osigurana na taj način da isti u odnosu na odvjetnika i njegovu stranku zauzima poziciju neovisne treće osobe. Nadalje, članak 452. stavak 1. prva rečenica LOPJ-a predviđa da on svoje zadaće uvijek obavlja nepristrano. I konačno, njegov pravni režim koji se tiče suzdržavanja i odbijanja odgovara u najvećoj mjeri onome koji se odnosi na suce³¹.

26 — Vidjeti rješenje od 12. siječnja 2010., Amiraiké Berlin (C-497/08, EU:C:2010:5, broj 17 i tamo navedenu sudsku praksu); presuda od 31. siječnja 2013., Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, t. 39. i tamo navedenu sudsku praksu).

27 — Vidjeti presudu od 31. siječnja 2013., Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, t. 40. i tamo navedenu sudsku praksu); vidjeti također presudu od 19. prosinca 2012., Epitropos tou Elegktikou Synedriou (C-363/11, EU:C:2012:825, t. 21. i tamo navedenu sudsku praksu); tako nacionalni sud u okviru postupka u kojem djeluje kao upravno tijelo nema svojstvo „suda” u smislu članka 267. UFEU-a, vidjeti npr. u odnosu na njemački Amtsgericht (općinski sud) u okviru postupka imenovanja likvidatora rješenje od 12. siječnja 2010., Amiraiké Berlin (C-497/08, EU:C:2010:5).

28 — Vidjeti presudu od 31. siječnja 2013., Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, t. 41. i tamo navedenu sudsku praksu).

29 — Vidjeti članke 440. do 469.a LOPJ-a (gore, t. 16. i dalje) i Real Decreto 1608/2005 (gore, t. 21. i dalje); vidjeti o svojstvu stalnosti Secretarios Judiciales posebice i članak 81. stavak 1. točku (a) Real Decreto 1608/2005 (t. 24. gore).

30 — Presude od 19. rujna 2006., Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, t. 52.), i od 22. prosinca 2010., RTL Belgium (C-517/09, EU:C:2010:821, t. 40.); slična presuda od 6. srpnja 2000., Abrahamsson i Anderson (C-407/98, EU:C:2000:367, t. 34. do 37.), i rješenje od 14. svibnja 2008., Pilato (C-109/07, EU:C:2008:274, t. 24.).

31 — Vidjeti članak 446. LOPJ-a (gore, t. 18.).

74. Što se tiče eksternog aspekta neovisnosti, isti pretpostavlja da je tijelo koje treba donijeti odluku zaštićeno od intervencija ili vanjskih pritisaka koji bi mogli ugroziti neovisnost presuda njegovih članova u pogledu sporova koji se pred njima vode³².

75. Osim toga garancije neovisnosti i nepristranosti zahtijevaju da postoje pravila, posebice za sastav tijela, imenovanje, trajanje službe i razloge suzdržavanja, odbijanja i razrješenja njegovih članova, koja omogućavaju otklanjanje kod pojedinaca svake opravdane sumnje u odnosu na neprijemčivost navedenog tijela za vanjske utjecaje i njegovu neutralnost glede dvaju suprotstavljenih interesa. Prema sudskoj praksi je preduvjet za neovisnost tijela koje je postavilo pitanje ispunjen kada su slučajevi u kojima članovi tog tijela mogu biti razriješeni uređeni izričitim zakonskim odredbama³³.

76. U vezi sa Secretarios Judiciales prvo treba utvrditi da se isti imenuju u okviru natječaja. Nadalje, oni imaju individualno pravo zadržati svoj status državnog službenika, stvarno izvršavati zadaće koje su svojstvene njihovoj profesiji te samo u zakonski određenim slučajevima i pod zakonom utvrđenim uvjetima mogu biti razriješeni³⁴. I konačno, može im prestati služba samo u slučaju kaznenopravne osude ili u slučajevima teških povreda dužnosti koje su taksativno propisane zakonom i dostatno jasno definirane³⁵.

77. Osim toga se nadležnost Secretarios Judiciales za postupak ovrhe nagrada ne može delegirati na druge službenike³⁶. Primjenjive odredbe međutim ponajprije utvrđuju da Secretarios Judiciales u pojedinačnim postupcima djeluju isključivo u skladu s nadležnostima koje su na njih prenesene, ali da nisu obvezni slijediti upute. Tako njima hijerarhijski nadređeno tijelo, kako to Secretario Judicial izričito naglašava u svojoj odluci kojom se upućuje prethodno pitanje, ne može vršiti nikakav utjecaj na postupke u tijeku niti im u pogledu konkretnih pravnih predmeta može davati upute³⁷. Stoga su Secretarios Judiciales, unatoč svojem statusu državnih službenika a ne sudaca u nacionalnom sustavu kao i njihovoj općenitoj vezanosti uputama u odnosu na hijerarhijski nadređeno tijelo³⁸, prilikom izvršavanja zadaća koje su im povjerene u konkretnom postupku ovrhe nagrada bez sumnje neovisni.

78. Protivno stajalištu koje je iznijela španjolska vlada na raspravi, s tim u vezi treba poći od toga da se pravni propisi koji hijerarhijski nadređenim tijelima zabranjuju davanje uputa Secretarios Judiciales u pogledu konkretnih pravnih predmeta³⁹ odnose i na postupke ovrhe nagrada. Doduše ti propisi navode samo nadležnost ovjeravanja Secretario Judicial kao i nadležnosti tog tijela za donošenje odluka o upravljanju postupkom. Međutim tekst tih odredbi potječe još iz vremena prije prijenosa nadležnosti za postupke ovrhe nagrada na Secretarios Judiciales. Stoga je nedvojbeno da se načelo nevezanosti uputama u pojedinim slučajevima analogno treba primijeniti i na odluke koje treba donositi Secretario Judicial u okviru postupka ovrhe nagrada.

79. Secretarios Judiciales u svjetlu gore navedenih kriterija uživaju dakle, kako u pogledu svojeg statusa tako i u pogledu izvršavanja svojih zadaća u postupku ovrhe nagrada, dovoljno garancija kako bi udovoljili kriteriju neovisnosti.

32 — Presude od 19. rujna 2006., Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, t. 50. i 51.), i od 22. prosinca 2010., RTL Belgija (C-517/09, EU:C:2010:821, t. 39.), kao i rješenje od 14. svibnja 2008., Pilato (C-109/07, EU:C:2008:274, t. 23.); slična presuda od 6. srpnja 2000., Abrahamsson i Anderson (C-407/98, EU:C:2000:367, t. 34.).

33 — Vidjeti rješenje od 14. svibnja 2008., Pilato (C-109/07, EU:C:2008:274, t. 24. i tamo navedena sudska praksa); presuda od 31. siječnja 2013., HID i BA (C-175/11, EU:C:2013:45, t. 97.).

34 — Vidjeti članke 442. i 450. LOPJ-a kao i članak 81. stavak 1. točku (a) Real Decreto 1608/2005 (gore, t. 18. i 24.).

35 — Vidjeti članak 443. stavak 2. kao i članak 468.c stavak 2. podstavak drugi u svezi s člankom 468.a stavkom 1. podstavkom prvim LOPJ-a (gore, t. 18.).

36 — Vidjeti članak 452. stavak 1. LOPJ-a (gore, t. 19.).

37 — Vidjeti članak 465. stavak 8. LOPJ-a (gore, t. 20.) kao i članak 16. točku (h) i članak 21. stavak 2. Real Decreto 1608/2005 (gore, t. 22. i 23.).

38 — Vidjeti članke 440. i 452. stavak 1. prvu rečenicu LOPJ-a (gore, t. 18. i 19.).

39 — Gore, bilješka 37.

80. Stoga se ne može uzeti u obzir suprotno stajalište španjolske vlade koja upire samo na tekst članka 452. LOPJ-a, prema kojemu su Secretarios Judiciales samo u okviru vršenja svoje nadležnosti ovjeravanja autonomni i neovisni, dok su u okviru svojih drugih zadaća općenito obvezni slijediti upute. Nadalje, u tom pogledu treba napomenuti da i tekst te odredbe potječe još iz vremena prije prijenosa nadležnosti za postupak ovrhe nagrada na Secretarios Judiciales pa stoga ne uzima u obzir nove zadaće tog tijela koje više nalikuju zadaćama suda.

81. Iz svega toga proizlazi da je Secretario Judicial unatoč svojem svojstvu službenika pravosudne uprave, pri izvršavanju svoje nadležnosti u postupku ovrhe nagrada u dovoljnoj mjeri neovisan da bi ga se moglo smatrati sudom u smislu članka 267. UFEU-a.

b) Funkcija Secretarios Judiciales u postupku ovrhe nagrada

82. Pitanje je li Secretario Judicial sud u naprijed naznačenom postupku ovrhe nagrada sporno je između stranaka u odnosu na činjenicu je li taj postupak kontradiktoran i ima li svojstva spora kao i u pogledu njegove obvezujuće prirode odnosno pitanja hoće li u njemu doći do donošenja odluke koja ima svojstva sudske odluke.

83. Što se tiče prvog aspekta, najprije treba utvrditi da postupak ovrhe nagrada svakako sadržava elemente kontradiktornosti⁴⁰. Doduše, u okviru tog postupka teorijski je moguće da odvjetnik bez kontradiktorne rasprave o svojim potraživanjima dobije ovršni naslov ako dužnik ne podnese prigovor⁴¹. Međutim, najkasnije s takvim prigovorom od strane suprotne stranke, postupak postaje kontradiktoran na način da Secretario Judicial u tom slučaju ne samo da mora ispitati potraživanja odvjetnika već ga mora i saslušati⁴².

84. Prema iznesenom stajalištu španjolske vlade u postupku ovrhe nagrada međutim ne postoji pravni spor o kojem mora odlučiti Secretario Judicial. To tijelo se naime ograničava samo na kontrolu izvršenih odvjetničkih usluga i utvrđenje svote koju stranka mora doznačiti odvjetniku.

85. Budući da je u postupku ovrhe nagrada međutim u tijeku svakako pravni spor, odnosno spor o stvarno ili navodno neplaćenom potraživanju odvjetnika nagrade za svoj rad, taj se prigovor ima odbiti⁴³. Putem proglašenja ovršnosti potraživanja odnosno njegova utvrđenja, *Secretario Judicial* rješava taj pravni spor. Pri tome će kontrolom potraživanja na temelju podnesenih isprava nužno izvršiti i ocjenu dokaza kao i određeno ispitivanje opravdanosti potraživanja. Tom utvrđenju nije suprotstavljena činjenica da se prethodnim pitanjima koja se nastavno trebaju obraditi postavilo pitanje zadovoljavaju li ispitivanje i izvođenje dokaza koji se provode u postupku ovrhe nagrada propise Unije o zaštiti potrošača.

86. Ni činjenica da je postupak ovrhe nagrada radi rasterećenja sudaca prenesen na Secretarios Judiciales, koji ne spadaju u osnovno područje sudbene vlasti, ne govori protiv kontradiktornog karaktera tog postupka. To je tim više slučaj što tijek postupka i ovršnost konačne odluke u okviru prijenosa postupka ovrhe nagrada na Secretarios Judiciales nisu izmijenjeni⁴⁴. Upravo zato je, kako je tijelo koje je uputilo zahtjev navelo, povjeravanje Secretario Judicial postupaka ovrhe nagrada izazvalo

40 — Prema sudskoj praksi Suda uvjet da postupak bude kontradiktoran ne predstavlja apsolutni kriterij za utvrđenje nekog tijela sudom u smislu članka 267. UFEU-a; vidjeti presude od 17. rujna 1997., Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413, t. 31.), od 16. prosinca 2008., Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723, t. 63. i t. 1. izreke), te od 31. siječnja 2013., HID i BA (C-175/11, EU:C:2013:45, t. 88.).

41 — Vidjeti gore, t. 41. i 44.

42 — U ovdje primjenjivoj verziji LEC-a predviđeno je takvo saslušanje u slučaju prigovora koji se temelji na prekomjernoj visini potraživanja za koje ne postoji prihvaćeni troškovnik; prema LEC-u u verziji izmijenjenoj zakonom 42/2015 je čak prilikom bilo kakvog prigovora potrebno saslušanje odvjetnika (vidjeti gore, t. 46. kao i bilješke 16. i 17.).

43 — Stoga valja odbiti i paralelu sa slučajevima u kojima je Sud tijelu koje je podnijelo zahtjev za prethodnu odluku osporio svojstvo suda, a na koje se poziva španjolska vlada, jer je nastupilo kao upravno tijelo i nije trebalo odlučiti o sporu; vidjeti presudu od 15. siječnja 2002., Lutz i dr. (C-182/00, EU:C:2002:19, t. 13. i 14.).

44 — Vidjeti gore, t. 25.

raspravu na nacionalnoj razini o sukladnosti s načelom pravne države prijenosa kvazisudskih nadležnosti na tijela pravosudne uprave. I konačno, ni incidentalni karakter postupka ovrhe nagrada ni njegova ovisnost o ranije provedenom sudskom postupku⁴⁵ nisu indicije za to da postupak ovrhe nagrada, koji je u tom smislu sličan postupku odmjeravanja troškova s kojim je Sud upoznat, ne bi bio kontradiktoran postupak za rješavanje pravnog spora koji je u tijeku.

87. Što se tiče obvezujućeg karaktera postupka za ovrhu nagrada, nadalje se treba utvrditi da nadležnost Secretario Judicial u okviru tog postupka ne ovisi o suglasnosti stranaka i da su njegove odluke za stranke obvezne⁴⁶.

88. S jedne strane je jurisdikcija Secretarios Judiciales u postupku ovrhe nagrada obvezna jer je taj postupak zakonom predviđen i stoga neovisan o ikakvim sporazumima stranaka. Činjenica da odvjetnik za naplatu nagrade za svoj rad može koristiti i druge postupke nije dakle protivna klasifikaciji postupka ovrhe nagrada kao obvezujućem: jer čim odvjetnik pokrene takav postupak, dotični klijent automatski postaje stranka u postupku, bez mogućnosti protivljenja. S tim u svezi se nadalje treba napomenuti da je Sud već u presudi Consorci Sanitari del Maresme fakultativnu nadležnost priznao kao obvezujuću jurisdikciju⁴⁷. Predmetni slučaj je u tom smislu sličan.

89. Čak i ako, kao što je to navedeno na glavnoj raspravi, sporno potraživanje nagrade za rad odvjetnika istovremeno može biti i predmet postupka ovrhe nagrade kao i predmet redovnog postupka, pri čemu to ne bi imalo za posljedicu litispendenciju, ta okolnost ne bi bila argument kojim se odriče svojstvo suda Secretario Judicial u postupku ovrhe nagrada. Inače bi ovdje nesporna sudska priroda redovnog suda koji bi se paralelno uz Secretario Judicial bavio spornim potraživanjem morala biti dovedena u pitanje.

90. S druge strane ni argumenti španjolske vlade u vezi s djelovanjem odluka koje se donose u postupcima ovrhe nagrada ne stavljaju u pitanje obvezujuću prirodu te odluke odnosno njezina svojstva sudske odluke.

91. Na prvom mjestu, nedostatak materijalne pravomoćnosti⁴⁸ u predmetnom slučaju nije protivan svojstvu sudske odluke koje ima odluka donesena u postupku ovrhe nagrada. Naime, bez obzira na mogućnost njezina kasnijeg preispitivanja u *odvojenom* postupku, odluka koju je donio Secretario Judicial prema strankama postupka ovrhe nagrada nedvojbeno ima isto djelovanje kao sudska odluka. Budući da se ta odluka ne može pobijati, ona zapravo ima svojstvo formalne pravomoćnosti i tako predstavlja samostalni ovršni naslov za dužnika odnosno eventualno samostalnu obvezu na prihvatanje smanjenja visine potraživanja za vjerovnika⁴⁹. Time pokazuje određenu sukladnost s odlukama koje se donose u postupcima privremene pravne zaštite. One su također odmah ovršne, ali ne prejudiciraju odluku u kasnijem glavnom postupku.

92. Što se tiče same ovrhe, ne stoji argument španjolske vlade da ovršni naslov ne predstavlja nalog Secretario Judicial nego račun odvjetnika za nagradu za njegov rad. Naime, čak i u slučaju platnog naloga u izvorno traženoj visini ipak je potreban postupak ovrhe nagrade kako bi se račun odvjetnika pretvorio u ovršni naslov.

45 — Vidjeti točku 43. ovog mišljenja.

46 — Vidjeti u odnosu na te kriterije presudu od 6. listopada 2015., Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:664, t. 23. i tamo navedenu sudsku praksu).

47 — Presuda od 6. listopada 2015., Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:664, t. 23. do 25.).

48 — Vidjeti gore, t. 48. do 50.

49 — U tom smislu se odluka Secretario Judicial u postupku ovrhe nagrada razlikuje od odluka na koje se odnose drugi zahtjevi za prethodnu odluku, čiji je nedostatak pravomoćnosti bio jedan od razloga za negaciju svojstva suda tijela koja su uputila zahtjev; vidjeti presudu od 19. prosinca 2012., Epitropos tou Elegktikou Synedriou (C-363/11, EU:C:2012:825, t. 27.); vidjeti također rješenje od 17. srpnja 2014., Emmeçi (C-427/13, EU:C:2014:2121, t. 30.).

93. S tim u svezi gore provedeno razmatranje odredbi za ovrhu odluke donesene u postupku ovrhe nagrada⁵⁰ rezultira zaključkom da ta ovrha podliježe istom režimu kao ovrha sudskih odluka. Tako je dužnik osobito onemogućen odgoditi ovrhu putem suspenzivnog prigovora. Taj aspekt predstavlja jaku indiciju da se ovdje radi o odluci koja ima svojstva sudske odluke.

94. I u konačnici, pitanje spada li obveza kontrole postojanja nepoštenih odredbi u nadležnost Secretario Judicial ili pak – kako to zastupa španjolska vlada – u nadležnost ovršnog suca, nije beznačajno za ocjenu ima li Secretario Judicial svojstvo suda. Naime, Sud će kod ocjene prethodnih pitanja morati odlučiti je li Secretario Judicial, s obzirom na tijek postupka ovrhe nagrada i ovrhe koja slijedi, dužan izvršiti kontrolu eventualne nepoštene prakse.

95. Zaključno, mišljenja sam dakle da je Secretario Judicial u postupku ovrhe nagrada sud u smislu članka 267. UFEU-a jer neovisno i samostalno odlučuje u pravnom sporu u okviru kontradiktornog postupka i donosi odluku koja ima svojstva sudske odluke.

2. Daljnja pitanja vezano uz dopuštenost

96. Dok Komisija postavlja pitanje ima li Sud dovoljno elemenata za odgovor na prethodna pitanja koja je postavio Secretario Judicial, španjolska vlada zastupa stajalište da pitanja postavljena Sudu nisu odlučna za odluku u glavnom postupku.

a) Dovoljna opširnost zahtjeva za prethodnu odluku

97. Na pitanje o dovoljnosti informacija koje je dao Secretario Judicial trebalo bi, poput Komisije, odgovoriti potvrdno. Naime, unatoč njegovoj sažetosti, zahtjev za prethodnu odluku ne opisuje samo prirodu spora u kojemu treba donijeti odluku i dotičnog postupka kao i problem možebitno nenavedene informacije klijentice o cijeni, već i pravne osnove postupka ovrhe nagrada i dvojbe Secretario Judicial u odnosu na njegovu spojivost s pravom Unije, čije tumačenje zahtijeva.

98. Stoga treba odbaciti prigovore koje je na raspravi opširno iznijela španjolska vlada, prema kojima Secretario Judicial nije dao dovoljno informacija o točno ugovorenim odredbama između odvjetnika i njegove stranke. Ti prigovori uostalom ne uzimaju u obzir da se Sud u predmetnom prethodnom postupku ne treba očitovati o spojivosti sadržaja bilo kakvih odredbi s Direktivom 93/13 već o spojivosti postupka ovrhe nagrada s tom direktivom.

99. Objašnjenja koja je dao Secretario Judicial o pravnom i činjeničnom okviru glavnog spora dostatna su dakle za svrhovit odgovor na postavljena pitanja. Ona su štoviše sudionicima otvorila stvarnu mogućnost davanja očitovanja. To dokazuje i sadržaj očitovanja koja su podnesena Sudu.

100. Osim toga, iako se naprijed navedena izlaganja zasnivaju na intenzivnim istraživanjima, ona su ipak samo potvrdila sažeta izlaganja Secretario Judicial. Da španjolska vlada nije posijala sumnje u navode u zahtjevu za prethodnu odluku, koje su se u konačnici pokazale neopravdanima, ta istraživanja ne bi bila potrebna.

b) Bitnost prethodnih pitanja za odlučivanje u glavnom postupku

101. Španjolska vlada iznosi da u glavnom postupku nije bitno ni tumačenje Direktiva 93/13 i 2005/29 ni tumačenje članka 47. Povelje.

50 — Vidjeti gore, t. 52. do 59.

i) Bitnost tumačenja Direktive 93/13 za donošenje odluke u glavnom postupku

102. Što se tiče najprije Direktive 93/13, postavljena pitanja su, prema stajalištu španjolske vlade, za odluku koju mora donijeti Secretario Judicial nebitna. Jer nije u nadležnosti tog tijela ispitivati postojanje nepoštenih odredbi, nego je to u nadležnosti suca koji će se kasnije baviti ovrhom.

103. Taj prigovor valja odbiti.

104. S jedne strane, kao što je gore navedeno⁵¹, ni na koji način nije dokazano da sudac koji se bavi ovrhom odluke koju donese Secretario Judicial po službenoj dužnosti mora ispitati postojanje nepoštenih odredbi.

105. S druge strane se prema stalnoj sudskoj praksi primjenjuje Direktiva 93/13 na zakonske odredbe koje se odnose na ovlaštenja nacionalnih sudova prilikom ocjene nepoštenosti ugovornih odredbi⁵². Tako postupak ovrhe nagrada pred Secretario Judicial spada u područje primjene te direktive. Pitanje je li u nadležnosti tog tijela ili suca koji se nakon toga bavi ovrhom da po službenoj dužnosti ispita postojanje nepoštenih odredbi moglo bi igrati određenu ulogu u odnosu na spojivost postupka ovrhe nagrada s Direktivom 93/13. To pitanje se međutim treba analizirati u okviru materijalnog ispitivanja postavljenih prethodnih pitanja, a ne u okviru ispitivanja njihove bitnosti za donošenje odluke u glavnom postupku pa tako i dopuštenosti tih prethodnih pitanja.

ii) Bitnost tumačenja Direktive 2005/29 za donošenje odluke u glavnom postupku

106. Što se tiče Direktive 2005/29, ista prema stajalištu španjolske vlade ne predviđa da nacionalni suci po službenoj dužnosti moraju kontrolirati postojanje nepoštenih poslovnih prakse, nego državama članicama samo propisuje da moraju predvidjeti specifične mjere za suzbijanje takve prakse.

107. Tom argumentacijom španjolska vlada međutim ne prepoznaje granicu između dopuštenosti i materijalne ocjene zahtjeva za prethodnu odluku. Naime, pitanje zahtjeva li se Direktivom 2005/29 da nacionalni sudovi po službenoj dužnosti ispituju postojanje nepoštenih poslovnih prakse odnosi se na samo tumačenje te direktive a ne na njezinu bitnost za donošenje odluke u glavnom postupku. Međutim, pitanje je li potrebno tumačenje nekog pravnog akta u okviru prethodnog pitanja ne odnosi se na tumačenje tog pravnog akta, nego na pitanje je li takvo tumačenje nužno za ocjenu predmetne situacije u odnosu na pravo Unije.

108. Što se toga tiče, Secretario Judicial u svojoj odluci kojom se upućuje prethodno pitanje izričito navodi da u spisu ništa ne upućuje da je R. Margarit Panicello prethodno informirao P. Hernández Martínez o tarifi za svoje usluge. Stoga se Secretario Judicial čini, kako sam dalje navodi, problematično pozvati P. Hernández Martínez na plaćanje relativno visoke svote, bez mogućnosti ispitivanja predstavlja li nedostatak obavijesti o cijeni nepoštenu poslovnu praksu.

109. Nadalje, Direktiva 2005/29 primjenjuje se na nepoštenu poslovnu praksu od strane trgovaca prema potrošačima prije, tijekom i nakon sklapanja trgovačkog posla u vezi s uslugom⁵³. Oslanjajući se na sudsku praksu Suda u odnosu na Direktivu 93/13, ugovor između odvjetnika i njegove stranke o pružanju pravnih usluga smatra se poslom u vezi s uslugom u smislu Direktive 2005/29⁵⁴.

51 — Vidjeti gore, t. 51. do 60.

52 — Vidjeti u tom smislu presudu od 30. travnja 2014., Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, t. 38. do 40.).

53 — Vidjeti članak 3. stavak 1. u svezi s člankom 2. točke (a) do (d) Direktive 2005/29.

54 — Vidjeti presudu od 15. siječnja 2015., Šiba (C-537/13, EU:C:2015:14, t. 24. i 35.).

110. Ako bi tako Secretario Judicial utvrdio da R. Margarit Panicello svoju stranku uistinu nije informirao o cijeni svoje usluge i da je to dovelo do toga da je ona donijela poslovnu odluku koju inače ne bi donijela, to bi nedavanje informacije o cijeni bilo kvalificirano kao nepoštena poslovna praksa u smislu Direktive 2005/29⁵⁵.

111. U svjetlu toga se ne čini razvidnim da pitanje tumačenja Direktive 2005/29 nema veze s realnošću ili predmetom kojim se bavi glavni postupak ili da to ne bi bilo bitno za odluku⁵⁶.

iii) Bitnost članka 47. Povelje za donošenje odluke u glavnom postupku

112. Prema španjolskoj vladi, postupak naplate nagrada prema članku 51. Povelje ne spada u njezino područje primjene jer ne postoji odredba prava Unije koja uređuje naplatu nagrada za rad odvjetnika. Stoga tumačenje članka 47. Povelje ne bi bilo bitno za odlučivanje u glavnom postupku.

113. Tu argumentaciju valja odbiti.

114. Naime iz presude u predmetu Åkerberg Fransson proizlazi da čim jedan nacionalni propis potpadne pod područje primjene prava Unije, Sud mora sudu koji podnese zahtjev za prethodnu odluku u okviru prethodnog postupka dati sve odrednice tumačenja koje su mu potrebne kako bi mogao procijeniti spojivost tog propisa s temeljnim pravima⁵⁷.

115. U predmetnom slučaju neupitno je da odredbe koje reguliraju postupak ovrhe nagrada spadaju u područje primjene prava Unije jer je ugovor iz glavnog postupka sklopljen između odvjetnika i potrošačice te stoga spada u područje primjene Direktive 93/13⁵⁸. Osim toga je ta Direktiva primjenjiva na zakonske odredbe koje reguliraju ovlaštenja nacionalnog suda kod ocjene nepoštenosti ugovornih odredbi⁵⁹.

116. K tome Sud je već odlučio da obveza država članica osigurati djelotvornost prava koja pojedinci imaju na temelju Direktive 93/13 protiv upotrebe nepoštenih odredbi podrazumijeva zahtjev sudske zaštite, koja je zajamčena i u članku 47. Povelje, koji nacionalni sud mora poštovati⁶⁰.

117. Stoga se spojivost nacionalne odredbe sa zahtjevima Direktive 93/13 u vezi s ovlastima ispitivanja nacionalnog suda mora ocjenjivati i s obzirom na zahtjev sudske zaštite zajamčen u članku 47. Povelje.

118. Prethodna pitanja su stoga u konačnici bitna za donošenje odluke u glavnom postupku.

3. Međuzaključak

119. Predmetni zahtjev za prethodnu odluku je dakle dopušten i Sud na isti treba odgovoriti.

55 — Vidjeti u tom smislu presudu od 15. ožujka 2012., Pereničová i Perenič (C-453/10, EU:C:2012:144, t. 41.).

56 — U tom pogledu se predmetna situacija razlikuje od one opisane u presudi od 14. lipnja 2012., Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, t. 85. do 87.), u kojoj nije bilo naznaka za postojanje nepoštenih poslovnih praksi.

57 — Presuda od 26. veljače 2013., Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, t. 19.).

58 — Vidjeti gore, t. 109.

59 — Vidjeti u tom smislu presudu od 30. travnja 2014., Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, t. 38. do 40.).

60 — Presuda od 17. srpnja 2014., Sánchez Morcillo i Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, t. 35.); rješenje od 16. srpnja 2015., Sánchez Morcillo i Abril García (C-539/14, EU:C:2015:508, t. 36.).

C – Prethodna pitanja

120. U nastavku ću se najprije posvetiti prvom dijelu prvog i drugog prethodnog pitanja, koja se tiču spojivosti postupka ovrhe nagrada s direktivama 93/13 i 2005/29 u vezi s člankom 47. Povelje. Nakon toga ću analizirati treće prethodno pitanje kojim se želi znati ispunjavaju li, posebice, ovlaštenja Secretario Judicial za izvođenje dokaza u postupku ovrhe nagrada zahtjeve iz Direktive 93/13.

1. Prvi dio prvog i drugog prethodnog pitanja

a) Zahtjevi u odnosu na ovlasti ispitivanja nacionalnih sudova u području Direktive 93/13 i njihove prenosivosti na Direktivu 2005/29

121. Budući da nejednakost između potrošača i trgovaca može biti ujednačena samo pozitivnom intervencijom treće strane, zadaća je nacionalnih sudova garantirati učinkovitost prava koja su potrošačima priznata Direktivom 93/13. Stoga nacionalni sudovi moraju po službenoj dužnosti ispitati nepoštenost ugovorne odredbe, koja spada u područje primjene Direktive 93/13⁶¹.

122. Koliko je razvidno, Sud do sada nije odlučio postoji li takva obveza i u području Direktive 2005/29 i je li zbog toga nacionalni sudac obavezan po službenoj dužnosti ispitati i postojanje nepoštenih poslovnih praksi.

123. Komisija je mišljenja da se u tom pogledu sudska praksa u vezi s Direktivom 93/13 može prenijeti na Direktivu 2005/29. Španjolska vlada se međutim protivi takvoj prenosivosti jer članci 11. i 12. Direktive 2005/29 ne obvezuju države članice da općenito osiguraju sudsku provjeru nepoštenih poslovnih praksi po službenoj dužnosti, nego da predvide specijalne mjere radi suzbijanja takve poslovne prakse.

124. Međutim, u predmetnom sporu pitanje opće prenosivosti na Direktivu 2005/29 načela ispitivanja po službenoj dužnosti postojanja nepoštenih odredbi od strane nacionalnih sudova koja su razvijena za Direktivu 93/13 može ostati neodgovoreno.

125. Kako to naime proizlazi iz navoda Secretario Judicial, u situaciji poput one u glavnom postupku potencijalno postojanje nepoštenih poslovnih praksi koja se sastoji od nepostojanja informacije o cijeni ne bi bilo relevantno samo po sebi, nego isključivo u okviru ocjene nepoštenosti odredbi ugovora sklopljenog između odvjetnika i njegove stranke.

126. S tim u vezi bi utvrđenje nepoštenog karaktera poslovne prakse činilo jednu od mnogih odrednica na kojima bi se mogla temeljiti ocjena nepoštenog karaktera neke odredbe s obzirom na to da se prema članku 4. stavku 1. Direktive 93/13 nepoštenost neke odredbe procjenjuje uzimajući u obzir sve okolnosti koje prate sklapanje ugovora. Tome nije protivna činjenica da se utvrđenjem nepoštenog karaktera poslovne prakse ne može automatski i samo po sebi utvrditi nepošten karakter neke ugovorne odredbe s obzirom na to da članak 3. stavak 2. Direktive 2005/29 predviđa da ta Direktiva „ne dovodi u pitanje ugovorno pravo, a posebno pravila o valjanosti, sastavljanju i učinku ugovora”⁶².

127. Time nacionalni sud u situaciji kao što je ova ima obvezu prilikom ispitivanja postojanja nepoštenih odredbi uzeti u obzir i potencijalno postojanje nepoštenih poslovnih praksi te time Direktivu 2005/29.

61 — Vidjeti presudu od 14. lipnja 2012., Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, t. 41. do 43. i tamo navedenu sudsku praksu). Vidjeti i presudu od 14. ožujka 2013., Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, t. 46. i tamo navedenu sudsku praksu).

62 — Vidjeti presudu od 15. ožujka 2012., Pereničová i Perenič (C-453/10, EU:C:2012:144, t. 42. do 44.); vidjeti radi objašnjenja i mišljenje nezavisne odvjetnice V. Trstenjak u predmetu Pereničová i Perenič (C-453/10, EU:C:2011:788, t. 82. do 85., 88. i dalje [91.] te 111.).

128. Iz toga slijedi da se načela razvijena radi potrebe provjere postojanja nepoštenih odredbi po službenoj dužnosti u okviru Direktive 93/13 u situaciji kao što je ona u glavnom postupku trebaju prenijeti na Direktivu 2005/29 u mjeri u kojoj se provjera nepoštenosti u smislu Direktive 93/13 nužno mora provesti u svjetlu kontrole poštenosti u smislu Direktive 2005/29.

129. To se ne protivi članku 4. stavku 2. Direktive 93/13. Ta odredba doduše predviđa da se ocjena nepoštenosti ugovornih odredbi ne odnosi na primjerenost između cijene i usluga koje predstavljaju protučinidbu. Međutim to vrijedi samo ako su te odredbe sročene jasno i razumljivo.

130. U situaciji poput one u glavnom postupku stoga je svakako moguće da se ugovorna odredba, za čiju ocjenu bi moglo biti relevantno nepostojanje informacija o cijeni, odnosi na primjerenost cijene u odnosu na pruženu uslugu. Međutim, odnosna odredba u takvom slučaju vjerojatno ne bi bila jasno i razumljivo sročena, tako da se članku 4. stavku 2. Direktive 93/13 ne bi protivila ocjena njezina sadržaja od strane nacionalnog suda⁶³.

b) Spojivost postupka ovrhe nagrada s Direktivom 93/13 u vezi s Direktivom 2005/29 kao i člankom 47. Povelje

131. U sukladnosti s prethodnim razmatranjima, prvi dio prvog prethodnog pitanja i drugo prethodno pitanje treba razumjeti u tom smjeru da Secretario Judicial želi znati protivi li se Direktivi 93/13 u vezi s Direktivom 2005/29 kao i člankom 47. Povelje nacionalna odredba poput one u postupku ovrhe nagrada, koja tijelu kojem je povjerenjeno donošenje odluke ne omogućava da po službenoj dužnosti ispita postojanje nepoštenih odredbi ili nepoštene poslovne prakse.

132. Direktivi 93/13 u vezi s Direktivom 2005/29 i člankom 47. Povelje protivi se postupak koji nekom trgovcu omogućava provođenje ovrhe potraživanja prema potrošaču a da se ni u jednom stadiju postupka koji je doveo do ovrhe po službenoj dužnosti nije ispitalo postojanje nepoštenih odredbi ili nepoštene poslovne prakse. Ako se postupak sastoji od prve faze u kojoj se dobiva ovršni naslov i druge faze u kojoj se vrši sama ovrha, tada se mora barem u jednoj od tih faza provesti kontrola nepoštenosti odredbi ili poslovne prakse⁶⁴.

133. S obzirom na to načelo, najprije bi se mogao nametnuti dojam da bi bilo dovoljno na pitanje Secretario Judicial odgovoriti kako slijedi: Direktivi 93/13 u vezi s Direktivom 2005/29 i člankom 47. Povelje protivi se nemogućnost provjere nepoštenosti odredbi ili poslovne prakse od strane Secretario Judicial, kome je povjerena *provedba* postupka za ovrhu nagrada *samo* ako *sudac* koji nakon toga provodi *ovrhu* odluke Secretario Judicial nije ovlašten izvršiti takvu provjeru. Takav odgovor bi u ovom predmetu odgovarao poziciju koju brani španjolska vlada.

134. Međutim takav odgovor treba odbiti.

63 — Presuda od 3. lipnja 2010., Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid (C-484/08, EU:C:2010:309, t. 32.); vidjeti u tom smislu i rješenje od 16. studenoga 2010., Pohotovost (C-76/10, EU:C:2010:685, t. 73. i 77.), kao i presudu od 15. ožujka 2012., Pereničová i Perenič (C-453/10, EU:C:2012:144, t. 43.). Za opširno razmatranje tog pitanja vidjeti mišljenje nezavisne odvjetnice V. Trstenjak u predmetu Pereničová i Perenič (C-453/10, EU:C:2011:788, t. 115. do 119.).

64 — Vidjeti presudu od 14. lipnja 2012., Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, t. 57. i t. 1. izreke), u svjetlu presude od 18. veljače 2016., Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98, t. 55. i izreka). O pozadini postupaka u tim dvama predmetima treba napomenuti da je postupak izdavanja platnog naloga, koji je u vrijeme postupka u predmetu Banco Español de Crédito još bio u nadležnosti suda, u vrijeme predmeta Finanmadrid bio prenesen na Secretario Judicial; vidjeti presudu od 18. veljače 2016., Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98, t. 37. i 38.). O specifičnom predmetu javnih bilježnika koji se ne može prenijeti na situaciju u glavnom postupku, vidjeti presudu od 1. listopada 2015., ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, t. 47. do 49., 59., 64. i 65.).

135. Naime, ako se postupak za donošenje i ovrhu odluke u postupku ovrhe nagrada promatra *u cjelini*, postaje jasno da nije svrhovito kontrolu nepoštenosti odredbi ili poslovne prakse premjestiti na fazu ovrhe⁶⁵. To bi, naime, značilo da bi se potrošača u prethodno provedenom postupku usmjerenom na izdavanje ovršnog naslova, uz prijetnju ovrhe koja će uslijediti, pozivalo na plaćanje potraživanja potencijalno zasnovanog na nepoštenim odredbama ili nepoštenoj poslovnoj praksi.

136. Stoga se premještanje kontrole nepoštenosti odredbi ili poslovne prakse na stadij ovrhe treba odbiti kako iz razloga procesne ekonomije tako i iz razloga učinkovite provedbe relevantnih pravnih propisa Unije. Takvim premještanjem bi naime postojala nezanemariva opasnost da bi dužnik na temelju prirodnog autoriteta odluke Secretario Judicial prilikom dobivanja te odluke odmah izvršio plaćanje, a da naknadni postupak ovrhe uopće ne bi bio potreban. Naime, postojanje ovršne odluke samo po sebi vrši pritisak na potrošača, koji ne treba podcijeniti, da ispuni svoje (navodne) obveze plaćanja, osobito ako, kao u predmetnom slučaju, postupak za donošenje ovršnog naslova ima oblik kontradiktornog postupka s ciljem donošenja odluke koja ima svojstva sudske odluke. Osim toga se, kao što je Komisija na raspravi ispravno naglasila, prigovor u ovršnom postupku ni na koji način ne može poistovjetiti s mogućnošću pobijanja odluke Secretario Judicial. To je još točnije što – kao što je gore izneseno⁶⁶ – takav prigovor u ovršnom postupku poput ovog ne bi imao suspenzivno djelovanje.

137. Predviđanje kontrole nepoštenosti odredbi ili poslovne prakse, ne u okviru postupka pred Secretario Judicial nego u okviru postupka ovrhe u nastavku, dalo bi prednost podmirenju potraživanja za koja su ovršni naslovi doneseni u postupku ovrhe nagrada, ali koja su potencijalno nepoštena. Takvo rješenje bi se očito protivilo zaštiti potrošača koju traži Direktiva 93/13 u vezi s Direktivom 2005/29 i člankom 47. Povelje.

138. Stoga predlažem Sudu da na prvi dio prvog prethodnog pitanja i na drugo prethodno pitanje odgovori kako slijedi: Direktivu 93/13 u vezi s Direktivom 2005/29 i člankom 47. Povelje treba tumačiti tako da im se protivi nacionalna odredba poput one u glavnom postupku, prema kojoj tijelo kojemu je povjerena provedba postupka ovrhe nagrada za rad odvjetnika ne smije po službenoj dužnosti ispitati nepoštenost odredbe sadržane u ugovoru između odvjetnika i potrošača ili postojanje nepoštenih poslovnih praksi.

2. Treće prethodno pitanje

139. Svojim trećim prethodnim pitanjem Secretario Judicial želi znati jesu li odredbe o postupku ovrhe nagrada protivne Direktivi 93/13 zato što ograničavaju ovlasti tog tijela za izvođenje dokaza, a time i pravo potrošača na podnošenje dokaza.

140. Najprije se nameću dvojbe oko dopuštenosti tog pitanja jer je Secretario Judicial o tome iznio razmišljanja da bi njegova ograničena ovlaštenja kontrole u postupku ovrhe nagrada mogla spriječiti da ispita elemente kao što su eventualna izmjena ugovornih odredbi, već plaćeni dijelovi nagrade ili uobičajena praksa prilikom podmirenja iznosa nagrade, koji ne pokazuju vezu s postojanjem nepoštenih odredbi. Međutim, pitanje Secretario Judicial moglo bi se razumjeti i tako da on želi znati protive li se ta ograničenja prilikom izvođenja dokaza u postupku ovrhe nagrada učinkovitosti Direktive 93/13.

65 — O tome vidjeti mišljenje nezavisnog odvjetnika M. Szpunara u predmetu *Finanmadrid EFC* (C-49/14, EU:C:2015:746, t. 53. i dalje).

66 — Vidjeti gore, t. 60.

141. Zadaća nacionalnih sudova u primjeni Direktive 93/13 ne ograničava se samo na ovlaštenje da odlučuju o eventualnoj nepoštenosti ugovornih odredbi već osim toga obuhvaća i obvezu da to pitanje ispituju po službenoj dužnosti⁶⁷. Tako nacionalni sudovi u okviru Direktive 93/13 radi zaštite potrošača dobivaju aktivnu ulogu. Osim navedenog, općenito proizlazi iz zahtjeva prava Unije za učinkovitošću sudske kontrole primjene Direktive 93/13 da prava koja su potrošačima dodijeljena tom direktivom ne bi nacionalnim postupovnim odredbama trebala biti praktično onemogućena ili pretjerano otežana⁶⁸.

142. Situacija u kojoj sud raspolaže naznakama za postojanje nepoštenih odredbi, ali iste ne može ispitati zbog svojih ograničenih ovlasti kontrole, očigledno bi bila problematična⁶⁹.

143. U predmetnom slučaju iz odredbi LEC-a o postupku ovrhe nagrada proizlazi da Secretario Judicial ne uzima u obzir samo spis sudskog postupka za čije se provođenje potražuje nagrada za rad odvjetnika, već za provedbu kontrole potraživanja koristi i račun odvjetnika te druge dokumente kao što je troškovnik ili ugovor. Osim toga, ako se potraživanje osporava kao previsoko, Secretario Judicial mora saslušati odvjetnika i, ako isti odbije smanjenje potraživanja, mora spis proslijediti odvjetničkoj komori na kontrolu⁷⁰. Ta kontrolna ovlaštenja bi u pravilu trebala biti dostatna za ispitivanje i ocjenu postojanja nepoštenih odredbi.

144. Kako to naglašava Komisija, u svakom slučaju bi kod samo usmeno sklopljenih ugovora bila potrebna šira ispitna ovlaštenja kao što je posebice mogućnost saslušanja svjedoka, kako bi se moglo ocijeniti postoje li nepoštene odredbe. Međutim, prema stajalištu Komisije, odredbe LEC-a s obzirom na od španjolskog ustavnog suda donesene sudske prakse mogle bi se tumačiti kao spojive s pravom Unije ako bi ovlasti ispitivanja Secretario Judicial u opravdanim slučajevima prelazile ispitivanje dokaza u pisanom obliku i tako mogle uključivati i saslušavanje svjedoka.

145. U pogledu tih razmatranja predlažem na treće postavljeno pitanje odgovoriti da se Direktivi 93/13 ne protivi nacionalna odredba poput one u glavnom postupku ako ta odredba dopušta dostatno izvođenje dokaza u svrhu učinkovite kontrole postojanja nepoštenih odredbi. To treba ispitati nacionalni sud.

V – Zaključak

146. S obzirom na prethodno navedena razmatranja, Sudu predlažem da na pitanja Secretario Judicial del Juzgado de Violencia sobre la Mujer Único de Terrassa (tajnik suda nadležnog za nasilje nad ženama, Terrassa) odgovori kako slijedi:

1. Secretario Judicial u okviru postupka reguliranog člancima 34. i 35. zakona 1/2000 treba smatrati sudom koji je prema članku 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije ovlašten podnijeti zahtjev za prethodnu odluku.
2. Direktivu 93/13 u vezi s Direktivom 2005/29 kao i člankom 47. Povelje treba tumačiti tako da im se protivi nacionalna odredba poput one u glavnom postupku, prema kojoj tijelo kojemu je povjerena provedba postupka ovrhe nagrada za rad odvjetnika ne smije po službenoj dužnosti ispitati nepoštenost odredbe sadržane u ugovoru između odvjetnika i potrošača ili postojanje nepoštene poslovne prakse.

67 — Presuda od 14. lipnja 2012., Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, t. 43.).

68 — Vidjeti u tom smislu presudu od 14. lipnja 2012., Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, t. 46.).

69 — S tim u vezi je Sud već odlučio da je nacionalni sud obvezan po službenoj dužnosti provoditi istražne mjere kako bi utvrdio spada li neka odredba u područje primjene Direktive 93/13 i, ako se to potvrdi, po službenoj dužnosti ocijeniti je li ta odredba eventualno nepoštena; vidjeti presude od 9. studenoga 2010., Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659, t. 56. i t. 3. izreke), od 14. lipnja 2012., Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, t. 44.), i od 21. veljače 2013., Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, t. 24.).

70 — Nakon zakonom 42/2015 izvršenih izmjena, koje u predmetnom slučaju još nisu bile primjenjive, kod svakog prigovora treba saslušati odvjetnika (vidjeti gore, bilješka 16.).

3. Direktivi 93/13 ne protivi se nacionalna odredba poput one u glavnom postupku ako ta odredba dopušta dostatno izvođenje dokaza u svrhu učinkovite kontrole postojanja nepoštenih odredbi. To treba ispitati nacionalni sud.